

Команди Фабрику сам, свій улюблений лікер в помідорівім, кінжолім, м'ятовім, мігдаловім і т. п. смаках з одної пляшки природного овоченого екстракту

ЕКСПРЕСС-АГРУМІНА

Жадаєте скрізь! Генер. Репр. в Польщі: 1247 ТИТАНІ, Львів Рівницька 6. 28-75

юмфом тієї справедливості було б його утілення. Вкінці знаходиться людина, яка не хоче даремно носити зброї. Сержант Тшмелювський має її на те, щоби нею орудувати, щоби сповнити "добре діло", вимірювати "справедливість", стати героєм, перейти до історії, заслужити собі на ім'я "спасителя" вітчизни, словом: "jak kio chce"

вання Гравського дня 2. грудня 1925 до ч. 17021/ЛІ і напечатаний в "Dzienniku Urzędowym" ч. 1 з р. 1926. М. Галушчинський.

3 вічевого руху.

Велика маніфестація в Перемишлі. Перемишль, 18. квітня 1926.

Сьогодні відбулося у нас велике віче, скликане поміткою уповноваженого Українського Національно-Демократичного Об'єднання. Салю Народного Дому виповнили вісники, селяне й міщани, по береги. До рей — теперішнє ставство з невідомої причини об'єкло число людей, які могли ввійти до салю. Своє зарядження староста оправдував, мовлячи — сала не вдержить більшого числа вісників, хоча досі якимсь вдержувалося. Поліція обступила акці на салю і не пускала більше людей, так, що навіть референти зі Львова з тижкою бідою і після довгих переговорів продиралися на салю.

В склад президії віча входили: д-р В. Загайкевич — голова, п. п. Іван Матієка і господар з Вушкович Павло Наталійський — заступники голови, секретарювали п. п. Микола Хмико і Осип Селецько.

Віче отворив д-р В. Загайкевич, завоюючи його шль. Реферат про сучасне положення українського Народу виголося голова УНДО. д-р Дмитро Левицький. Реферат про ідеологію УНДО. і його організаційні завдання в сучасній момент виголося д-р Олександр Марітчак. Третій реферат про відношення УНДО. до українських класових партій і до тих польських партій, яких агітатори вештаються тепер по українських селах, виголося ред. Дмитро Паліт.

Промови бесідників присутні вислухали з великим зацікавленням, зустрічали їх бурєю оплесків.

Віче покінчилося пажкою промовою д-ра В. Загайкевича, в якій він підніс біжучі організаційні завдання партійної організації в перемишльському повіті.

Жіночий зїзд.

Дорічне зібрання "Союзу Українок".

В неділю дня 18. квітня відбувся в салях львівської "Української Бесіди" зїзд делегаток з поодиноких філій "Союзу Українок" у краю. На зїзд прибуло 37 делегаток з усіх українських земель під Польщею. Крім того взяло в нарадах участь понад 60 львівських жінок. Проводила п-і О. Кислевська з Коломиї.

Наради почалися в 10 год. ранку, а закінчилися вечером. Ранком заслухано організаційного реферату п. О. Шепаровичевої та освітнього реферату п. М. Струтинської. По рефератах виявилася ожилена дискусія. По дискусії відбувся спільний обід в сусідній салі.

На пополудневих нарадах складала делегатки звіти з організаційного руху й організаційної праці жіноцтва на провінції. Дуже цікавими були дані про жіночий рух на селах. По тих вельми інтересних звітах, що свідчили про велику освітню й організаційну працю Союзу Українок у краю, виголосила п-ні Завадська реферат про зріст жіночого руху в світі. Про докладний хід усіх нарад та дискусій подімо з відомлення пізніше. З рефератом п-ні Завадської наші читачі матимуть змогу познайомитися скоро зі сторінок "Діла".

Присуд у процесі Ліндого.

19. IV. прокуратор Рудницький зложив передсідником уряд: акт про дбавство Ліндого і постанови внесення на умушення карної справи проти Ліндого, коли підключиться цивільну акцію. Радник Ген. прокуратора, іменем скарбу піддержав цю акцію. Тому суд удався на нараду в справі відповідної зміни питань, споміж котрих усунути будуть всі питання відносно кари для Ліндого при вдержанні питань про оречення самої його вини.

В пополудне суд проголосив присуд у справі Ліндого, на основі якого обв. Бава засуджув на 2 і пів року вазимці з позбавленням прав, а Гринсача на 2 роки вазимці.

Акцію цивільну суд затвердив у межах означених ореченням цин. акції. У відношенні до Ліндого суд затвердив цив. акцію у висоті мільон 400 тисяч золь. Тимчаски правдав вини Ліндого. Щодо увіднення Бава з вазимці суд відкинув внесення оборони.

Після вбивства Ліндого.

Вбивство Ліндого остане даліше в військовій справі в окремій квалі. Він зовсім спокійний. Слідуючи судді заявив, що мав йому Ліндого як чоловіка, але не жалув, що абим протеса ПКО, котрий надхнув своєї влади. На алят, чому піканий спавою надхнув у ПКО, а не спавою розгляданою тепер військ. судом за надхнуття в ПКВ, котра повинна була його піванити як військового, не мав відповісти. Каже, що з політ. партіями не мав ніяких взаємин. Справу Шкельовського розглядатимуть набуть у новім, поступковий, а не перел нахним судом. У понеділок перевезли секцію тіла Ліндого. Похорон буде в Кракові.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Кріза польського уряду.

Понеділок не приніс нічого рішучого для долі польського уряду. Коли сои. міністри виступлять із урядом, може послідувати лише реконструкція кабінету. Кажуть, що прем. Скішинський задержав би теку мін. загр. справ, а перестав би бути премієром, бо — як заявив журналістам — місцем його було утворити уряд із представників правих і лівих. Вичислюють уже й різних наслідників Скішинського, але покищо воно не актуальне.

В понеділок радила управа "Пяста". Після реферату Вітоса не ухвалили ніяких резолюцій, бо вийшли зі заложення, що положення не створює ще крізи, навіть після виступлення соціалістів із уряду. Крім того були прив. наради у Скішинського, який прийняв пос. Вітоса, мін. Бардильського і ин. Вітоса перекопував Скішинського, щоби й після уступлення сои. і НРР. задержав свій кабінет, а то так, що на їх місце покликав би нових співробітників споза парламенту і так відбив би урядови парламентарний характер. Такий уряд ухвалив би будж. провізорію. Уряд Скішинського ч. 2. був би переходовий, опісля прийшов би уряд сильних людей і сильних голоз. Як майбутніх керманців такого уряду вичисляють: Ратая, Пікусудського, Скішинського й Вітоса. Одиначе Вітос заявив журналістам, що не кандидував би.

Справа роззбрення.

Кілька урядів, які з причини відмови участі СРСР. в конференції роззбрення були за відложенням її до осені, згодилися, щоби сесія комісії роззбрення відбулася 18. V. Комісія опрацювала би план конференції, до якої Німеччина й Зедин. Держави вислали би своїх представників. Одиначе Кулідж і Кельог мають інші плани; англ. фр. уряд повідомлено, що Америка не згодиться на повищий план.

Біржа.

Америк. дол. 9'65 — 9'70, канад. дол. 9'50 — 9'60, чеськ. кор. 0'26.00 — 0'26.50, лет. 0'3.50 — 0'3'75, франк. фр. 0'30'00 — 0'31'00, фр. швейц. 1'70 — 1'75, англ. фунт 43'00 — 43'50.

Золото, 20 кор. 35'00 — 36'00, 27 франк. 32'50 — 33'00, 20 марк. 42'00 — 42'50, 10 руб. 45'00 — 46'00.

Срібло. Австр. кор. 0'72'00 — 0'78'00, 5 авр. кор. 3'80 — 3'90, флорени 1'90 — 2'0, рубль 3'00 — 3'20, рубль дрібним сріблом 1'50 — 1'60.

Пшениця кавова з 1925 р. 35'00 — 38'00 жито галицьке з 1925 р. 24'50 — 25'50 ячм. галицький бров. — до —, овес гал. 22'50 — 23'00.

Пресовий ланцюх.

На поб льшення обему "Свободи".

На побльшення обему "Свободи" зложив далі: 18. Д-р Юлія Олесьницький в Станіславові — 10 золь і кляче: д-ра Осипа Партишного, д-ра Івана Волжського в Станіславові, д-ра Ярослава Шипайла в Тисмениччї і д-ра Степана Прохоренського в Олішчї.

19. Д-р Степан Відяк в Городку — 10 золь і кляче: д-ра Ізидора Голубовича у Львові, д-ра Теодора Михайлівського в Жолків, інж. Василь Ражкевський у Львові і проф. Василь Ляхович в Золочеві.

20. Д-р Корнеліо Троки в Ходосові — 10 золь і кляче: д-ра Івана

Витницького в Завеслах, о. Якова Ломого в Ходосові і о. Омеляна Кравчица в Оттиниччї.

21. В. К. — 3 золь і кляче: д-ра Ярослава Селетіку в Радкові, д-ра Степана Витницького і д-ра Володимира Чепельського в Дрогобичі.

22. Інж. Юліан Павляковський у Львові — 10 золь.

23. Володимир Шеланч у Львові — 5 золь і кляче: д-ра Романа Слюзара в Миколаївчїх і д-ра Степана Галанича в Галиччї.

24. Дир. Онуфрій Пашак у Львові — 10 золь і кляче: о. кляч. Олександр Ковальський, Роман Зубяк у Львові і д-ра Станіслава Пожницького в Володимирі (Волоні).

25. Володимир Рудницький в м. пот. кляч. в Бродях — 3 золь і кляче: Юлія Дудовича в Бурштині, дир. Осипа Скеретовича у Львові і д-ра Льва Голінатого в Імолі Селі.

26. Дир. Юлія Шепарович у Львові — 5 золь і кляче: дир. Івана Ментюка в Копичинчїх, дир. Івана Пашкевича в Коломиї й Івана Шепаровича в Колодівчїх (біля Станіславова).

НОВИНКИ.

— **Український науковий зїзд у Празі.** Домідуємося, що українські наукові установи в Чехословаччині рішили скликати український науковий зїзд у Празі, що має відбуватися з початком осені п. р. (кінцеві переся, початок жовтня), або в часі різддяних свят. З тою метою введено в життя організаційну комісію, яка працює під проводом проф. Івана Горбачевського. В зїзді взяли участь українські вчені в Чехословаччині й інших краях Європи, а також делегати Всукраїнської Академії Наук у Києві й Харк. Т-ва ім. Шевченка у Львові. На зїзд будуть запрошені також чужоземні наукові установи, в першу чергу очануючи чеські, щоби таким робом, як став великою національною маніфестацією українського культурно-наукового життя і пльці. Досі організовано вже такі сесії зїздів: 1) історично-філологічну, 2) права й суспільних наук, 3) технічно-математичну і 4) природничо-лікарську. У звітку з шим зїздом посягнуться деякі спеціальні наукові прогумки й вистави, м. п. вистави української книжки і прогумки до Подєбрд, де тамошня Українська Господ. Академія вважув спеціальну виставу з метою представити розвиток тієї школи і її досягнення; на мітине тим більшій інтерес, що в пім році подєбрдська Академія випустила перших своїх абсолювентів-лікарів ріжного типу. Чеські міродавні чинники ставляться до українського наукового зїзду прихильно.

— **Новий статут Державного Видавництва України.** Рада Народн. Комісарів України затвердила новий статут для Держав. Видавництва України. На основі нового статуту Державна є органом Народного Комісаріату Освіти, що здійснює культурно-освітні та політично-ідеологічні завдання Народного Освіти в ділячці видання та поширення наукових творів. Державна є в господарському відношенні самостійною організацією та має всі права юридичної особи, в тим самим відповідне за всі свої зобов'язання. На чолі Державного Видавництва стоїть управа, призначена Народним Освітою на проток одного року з складу 3-ох членів. Голову управи призначає Рада Народн. Комісарів України. Голова Державного Видавництва входить до складу комісії Народного Освіти.

— **Зв'язнення зі служби за названня української мови.** Управа для поправлення комуніального господарства в Харкові принала на службу двох українців, що не знали української мови. Головна управа комуніального господарства звільнила обох українців зі служби за названня української мови.

— **Українізація фабрик іде слабо.** Центральні комісії по переписі української мови ствердили, що знання української мови службового апарату на 6-ти заводських фабриках дуже погане. Так нап. на фабриці "Червона нитка" немає ні одного співробітника, що знав би українську мову, на хемічній фабриці в тілж 5 відс. співробітників, що знають українську мову середню.

— **Вішхольська студентська ботана у Львові** виступила кооперативно в неділю 18. п. м. при нагоді відітати пос. Бриля про його поїздку до Совєтнї, що був заповісний в салі Народного Дому. На аляжачини на кинзовену по береги салю (630—700 учасників), бо ілж, зложена з кількадесятых молодих людей, не тільки не допустила вистави голосу, але своїми криками і систами спричинила розважання відітату. Гурток брилянів — бо більшість публіки становила ріжнорішнєства публіка, непричачива до одної ні до другої сторони — пробував виверти болюк з салі і при тілж, нападні пришло до бійки павичами, кріс-нагоди, лавками і чим посяло. Був оди момент, в якому позад головами при сутях літали густо крісла, лавки й різні приладдя. Та саме підчас найгорячішого бою вдалося на салю полізти і розділяти обоі воюючі сторони. Після відітання "Не лаяні змї!" і "Червоного штифелю!" на обоі сторони (разом з неутрачними) не перла з салі поліція — окремими сходь

Цей розповідок виїщри за ланув

Проказа.

Черговий самосуд в Польщі.

Черговий стріл на вулицях Варшави, черговий самосуд, самочинний вимір „справедливості“ при допомозі револьверової кулі це чергове і негайно переконуюче підтвердження максимізації польського життя, а радше реституції старо-шляхетської „вольності“ у формах й прийомах повосиних часів. Вистріл, що впаав на вулиці Бжової чи Вержбової у Варшаві, так — немов би не діялося в столиці відродженої Польщі, а в якійсь чагаринку (на що між иншим символічно вказує назва вулиці!), опанованому „конфедератами“, не збудив понуреної у ровкладі Польщі, не порушив громадянського судження, не дав товчка до якогось адрингу в напрямі повернення моральної рівноваги в громадянстві. Личовий стріл, кров і смерть ще недавно возвеличуваного державного достойника! — глуха мовчанка. Здебільшого мовчить польська преса, адержуючись від коментарів й висновків.

Хтось міг би сказати: А що ж нас не все обходить?

Іх ідей. І нову апотеозу, нову піднесення до рівня героїзму, бо ж ми застріли „ворога держави“

Поміняючи протилежні прояви і суспільній моралі вчинки побитого й польського міністра Ліндога, поміняючи його зловживання, які прешли з тільки каплею в морі злодійщини й особистої наживи, не можна у вчинку самосудного сержанта добачувати прояв індивідуально-юридичного третинізму.

В грудні

1922 року з руки „патріота“ Елєгія Невядомського впаав підступно позбавлений життя перший президент польської республіки Габр. Нарutowич тільки тому, що при виборі віддали на нього голоси також представники „нац.-меншостей“. А було це скривавство не одиначе, тільки збірне, загальне, а скривавство був репрезентантом всього польського „народового“, християнсько-католицького, націоналістично-шовіністичного табору. Глумлячись з всякої законності, нехтуючи почуття примітивної правоти, насміхаючись над громадянською мораллю, той вчинок величано, скривавийця апотеозовано, віддавано йому почесно як „народовому“ героєві. Після того, в р. 1925 заіснував другий підступний скривавий вчинок на польському ґрунті. Функціонар політичної поліції Мурашко револьверовим стрілом поклав трупом Вечоркевича й Багінського, двох безборонних людей, батьків своїх дітей, носіїв ду-

Складна історія життя, діяльності і смерті є так нагальним доказом того вислову. Дворазовий міністр (в кабінеті Падеревського й Вітоса), а після президент П. К. О. господарить публічними фондами, як йому до аподоби. Найважче поставлені особи користуються довільними золотозонними кредитками, його рідня уважає П. К. О. „фамілією“ Інституцією, під його протекторатом переводяться спекулятивні операції, а коли відстане Ревізія, то пок. Лінде протестує. Не хоче допустити до переведення Ревізії. Описав нову фазу: урядовцем, що відкрив тайні хазяї господарки в П. К. О., робиться дисциплінарку за зразку „урядової тайни“, арештований Лінде відбуває превенційний арешт в своїх приватних апартаментах. Відбувається суд, йде об'ясування і держ. прокуратор кінчає свою промову тим, що засуд суспільного шкідника був би великим тріумфом справедливості, але ще більшим трі-

стання. Якби не ворожнеча між родиною володаря Лібі, Італія не в силі була би заволодіти краєм. Мутамел Іаріс Аль Магаї, якого Сенатуси проголосили своїм заверхником, мусів признати заверхність Італії. Італія признала йому за це титул князя в 1920 р. Однак тутешні протестували проти цього національними зборами в 1922 р. проголосивши його за його згодою володарем усього Триполісу. Тоді Італія відбрала йому його становище і почала збройну окупацію, яка триває й дала.

За останніх 15 літ Італія провела там багато шляхів і залізниць, та

розвила різництво. Однак місцеві губернатори не в силі виконати накладені на них праці, не маючи до цього відповідних даних. Від 1911 р. до 1922 змінялись воєні 12 разів. У Лібі є ще 16.000 місцевих Жидів, що ведуть торгівлю між магомедами й європейськими християнами, допомагаючи Італійцям. Однак фашистський уряд не ставиться прихильно ні до них, ні до муслімської секти Ібадітів, дуже впливової між Берберійцями, а ворожої до Арабів. Невідомо, чи Італія зможе дати собі раду з цими ріжними перекрестними впливами.

М. ГОЛУБЕЦЬ.

4)

Петро Холодний.

Покійний К. Широцький в рецензії на виставку (поміщений в київській „Раді“ 23. VI. 1918. ч. 106, під псевдонімом К. Суцінського) так висловився про експонати П. Холодного:

„Серед учасників вистави найбільше уваги звертає своїми творами П. Холодний. Звичайно „критики“, заприїмивши такий талант, сказалиб, що йому не достає школи. („Брак художньої дисципліни“ найденний Д. Антоновичем! — М. Г.) І може, якраз він і присиний нам тим, що не одбилась на йому „школа“.

Тільки за вибитком красивої картини „Казка про дівчинку і лаву“ кожний твір Холодного підтверджує нашу думку.

Літо, українське літо, своєю виразністю тона і форм, стоїть разом з такимиж виразними картинами великоруського літа — Серова і Левітана. „Хмурий день“ так просто і врозуміло взятий і в таких здорових тонах намальований, наче навіть не висловлений до краю, показує, що це широкий простір у майстра для розвитку його талану.

„Вітер“, „Переслав“, маленький етюд дівчинки (в синій корсетці) і етюд двох молодий так просто взяті, в такій синтетічній формі виявляють український характер, що не являється уже цілою школою, правдивою школою, котру майстер досі з глибини свого почуття виявляє в творак“.

Чи можна було краще, конкретніше підійти до творчості цього майстра „застанга“, без „художньої дисципліни“, без пут і канонів академічної умовності, а тільки в тим непереможним, творчим зацікавленям дати в мalarстві не тільки себе самого, але й дуза своїй расі і культурі. Яким щастям почував он себе пок. Широцький, як би був должа сповістися своїх чутливих сподівань про поширення того простору розвитку таланту Холодного, що проко-

дить уже на наших очах, в душних умовах Галицького загумінка?

На жаль, йому вже не судилося, а самому Холодному довелось небаром уже перенести своє мистецьке шатро з під синього неба степової України під сірий небосхил нашої ближчої батьківщини.

Коли над Україною піднялася нова завірюха, а уряд У. Н. Р. побачив себе примушеним шукати захисту в своїх „союзників“ у Тарнові, Холодний подався разом з урядом на беззахистну еміграцію. І дякуючи цьому, без сумніву трагічному вислідю боротьби за незалежність України, завдачував український Львів те, що вже на уладжені „весною 1922. р. в салих Національного Музею вистави, міг полюбуватися кількома бравурними портретами та етюдями Холодного, з яких портрет отамана Вовка (пожертвованій описав артистом Національному Музеєві) був справжньою перлою в своїм роді. Львів, якому ще від першої дієсно мистецької виставки, уладженої 1905. р., не було даним станути віч-навчч великого мистецтва, міг тільки дякувати незвідній під иншим оглядом долі, яка прибила до його берегів судно Петра Холодного.

Якийсь час табурував Холодний в „гостинному“ Тарнові, час до часу тільки „по справам“ заглядаючи до Львова, але вже під осінь 1921. р. злізав сюди на постійний побут разом з цілою плеядою художників-заточених, як архітекти С. Тимошенко і В. Сичинський, та мalarі — П. Ковжун, В. Крижанівський і инші.

Вони то на спілку з приборканими долею мистцями-Галичанами утворили під провозом П. Холодного першу на галицькому ґрунті організацію артиста-мистців „Гурток Дієчів Українського Мистецтва“. В перших місяцях 1922. р. почалась інтензивна праця секретаряту „Гуртка“ над улаштуванням мистецької виставки, яку й відкрито в перший день Зелених свят тогож року. Цей відкриття виставки, в якому прийняли участь широкі кола львівського громадянства, був по словам сід-

точних промовців „весняним празником мистецької культури наших днів“, а цілий час її тривання одним великим днем позитивної проби живучості українського мистецтва, яке власне тоді вийшло поза вузькі рамки „мистецьких кол“. Виставка мала повний моральний і матеріальний успіх, а її душею і „галадком“ був Петро Холодний.

Наш артист вистави цілий ряд пейзажних та фігурних етюдів, два закінчені пейзажі-картини „Початок весни“ та „Сніг паде“, кілька портретів та дві предіжаві композиції „Ой, у полі жито...“ і „Св. Зосимі і Саватії“.

Кожний з відвідувачів виставки звертав перш за все увагу на найбільшу з картин цілої виставки, якою була композиція „Ой, у полі жито“. Однак мало кому з першого погляду унагляднювалось факт, скільки тут зведено артистом порохунків зі самим собою та цілком рядом технічно-композиційних проблем, які непокоїли його від літ. Холодний, що як мало котрий з наших мalarів не тільки відчув красу, але й зрозумів запліднюючу суть нашої старої іконописі, з її нерозгаданими іде тасмичними композицій і техніки, на цьому місці поспробував увійти в тісний контакт з її традиціями, назвавши нитку, що — поразка чужими руками — оставила нас безбатьченками на росутті.

Вже то саме, що замість застасаної олійної, важкого тут тонкої темперової техніки, тієї самої, що зберегла нашим старим іконам свіжість їх кольорату і виразу алерд соток літ, заслугує на увагу. Але поруч техніки приходить тут до слова ідея стилю та індивідуальний підход до самого „сюжету“. Перша з них доведена тут до можливого компромісу поміж вчорашнім і нинішнім, другий потрагтований до лину, на який зустріся безмежна творча народнової пісні-легенди з культурним і чутливим поетом-мистиком.

(Продовження буде.)